

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Projekt Podpora implementace dětských skupin

---

reg. č.: CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0002266

Sborník ze závěrečné konference projektu „Podpora implementace dětských skupin“

Tým projektu Podpora implementace dětských skupin

2022

Úvod

Tento sborník je výstupem z konference ukončení projektu Podpora implementace dětských skupin. Konference se konala dne 8. 11. 2022 v GRAND MAJESTIC HOTEL PRAGUE na Praze 1. Tato akce a rovněž vydání sborníku je financováno prostřednictvím projektu Podpora implementace dětských skupin reg. č.: CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0002266 a projekt je součástí Operačního programu Zaměstnanost Evropského sociálního fondu.

Obsah

Úvod	1
1 Zahájení a úvodní slovo	3
2 Děti v předškolní péči a projekt Podpora implementace dětských skupin	4
3 Jak novela změnila DS a jakou podporu dětským skupinám MPSV poskytuje	12
4 BOŘENÍ MÝTŮ V PÉČI O NEJMLADŠÍ DĚTI	16
5 SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE – JAK SE MOHOU DĚTSKÉ SKUPINY PROFILOVAT?	21
6 SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE – RŮZNORODOST POSKYTOVATELŮ A JEJICH POHLED NA VĚC	25

1 Zahájení a úvodní slovo

Moderátorka konference **Mgr. Barbora Dvorská, DiS.**, přivítala jak přítomné, tak i on-line připojené účastníky a účastnice a uvedla, že smyslem konference je ohlédnout se za šesti lety činnosti projektu a shrnout, jak projekt naplnil své cíle, kterými byly především:

- podpořit rodiče ve sladování rodinného a pracovního života
- podpořit poskytovatele služby péče o dítě v dětské skupině
- zvýšit povědomí o službě péče o dítě v dětské skupině
- nastavit systém kvality služby
- pomoci rodičům orientovat se ve službách předškolní péče

Ministr práce a sociálních věcí **Ing. Marian Jurečka** pozdravil účastníky a účastnice formou videozdravice a poděkoval všem, kteří se podílejí na rozvoji dětských skupin a na jejich dalším budování na území ČR. Připomenul, že aktuálně je provozováno již více než 1 400 dětských skupin, které nabízejí pomoc rodičům a doplňují systém předškolní péče a vzdělávání. Dětské skupiny navíc umožňují nabízet služby také firmám a ostatním organizacím. Zdůraznil, že ministerstvo práce a sociálních věcí usiluje o to, aby se rozvíjela síť této služby, která dokázala vyplnit mezeru v potřebách rodin. Na závěr zdravice vyjádřil přání, aby se zlepšovala dostupnost této služby, po níž se poptávka stále zvyšuje, a zvyšovala se také její kvalita.

Plánované vystoupení Mgr. Bc. Zdislavy Odstrčilové, náměstkyně pro řízení sekce rodinné politiky a sociálních služeb MPSV bylo omluveno z důvodů jiných pracovních úkolů.

V čase coffee breaků probíhala projekce 4 videospotů k představení dětských skupin.

2 Děti v předškolní péči a projekt Podpora implementace dětských skupin

První panel svým vystoupením zahájila **Mgr. Martina Štěpánková Štýbrová**, ředitelka odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí. V něm nejprve představila projekt Podpora implementace dětských skupin (PIDS), kterému předcházela projekt Sladění práce a rodiny realizovaný v letech 2012–2015. V té době se na ministerstvu práce a sociálních věcí (MPSV) začala rozvíjet idea dětských skupin a proběhlo pilotní ověření dětských skupin. Výstupy tohoto projektu se pak promítly do zákona č. 247/2014 Sb.

Samotný projekt PIDS byl zahájen v roce 2016 s cíli:

- částečně implementovat výstupy projektu Sladění práce a rodiny inspirovaného příklady dobré praxe v Evropě
- reagovat na potřeby praxe spojené s přijetím zákona č. 247/2014 Sb.
- zajistit poskytovatelům poradenství, podporu, vzdělávání
- vytvořit standardy kvality a značku kvality
- zvýšit informovanost rodičů i široké veřejnosti
- zajistit dostupnost informací

Projekt PIDS pomáhal budovat služby v regionech a v rámci jeho činnosti byly prováděny průzkumy, analýzy a vydávány brožury, aby byla zajišťována podpora poskytovatelům a informovanost veřejnosti o službě péče o dítě v dětské skupině. Výstupy projektu byly zahrnuty do novely zákona č. 247/2014 Sb. v roce 2021.

V roce 2016 byl souběžně s projektem PIDS zahájen projekt zaměřený na vznik nové formy služby péče o dítě v mikrojeslích. Tato služba byla nakonec zahrnuta do novely zákona (péče o děti od 6 do 12 měsíců v dětských skupinách pro maximálně 4 děti ve věku do 4 let).

Aktuálně se připravuje zákonná úprava, která by pomohla k zavedení tzv. sousedské dětské skupiny. Vedou se jednání ohledně potřebných opatření, např. hygienických a požárních, tak aby zřízení bylo jednodušší, než je tomu v zahraničí. K řešení je také otázka kontroly, neboť v ČR je systém předškolní péče nastavený přes MPSV, v zahraničí přes obce a města, které jsou službě péče blíže, a to i pro možnost kontroly a také vzdělávání chův.

Z jedné aktivity projektu k ověření mikrojeslí vyplynulo, že by rodiče ocenili garanci míst v předškolních zařízeních od určitého věku (45 % od věku dvou let, 18 % od jednoho roku), aktuálně je státem garantované místo v předškolním zařízení od 3 let. Na zjištěná data může MPSV ve své činnosti navázat.

V průběhu realizace projektu PIDS je ze statistických údajů patrné, jak velký byl nárůst vzniku dětských skupin. Počet dětských skupin se navýšil bezmála o 1 200.

Zásadními změnami v pojetí dětských skupin od novely zákona č. 247/2014 Sb. z roku 2021 jsou:

- zavedení povinnosti užívat v názvu označení dětská skupina
- zavedení standardů kvality péče
- snížení věku přijímaných dětí
- změny v kvalifikaci pečujících osob
- změna ve financování – státní příspěvek
- zavedení výživových norem
- změny v technických požadavcích (hygiena, požární ochrana)

Ředitelka odboru dále účastníky seznámila s aktuálně řešenými otázkami v rámci českého předsednictví v Radě Evropské unie. Projednávány jsou dokumenty a materiály od Evropské komise. Podporu v oblasti péče v širším pojetí vyzdvihuje dokument Evropská strategie péče zahrnující neformální pečovatelské v rodinách, péči o seniory, o handicapované a také péči profesionálně poskytovaných služeb, kam patří také péče o děti v předškolním věku.

Na dokument navazují dvě doporučení, a to k dlouhodobé péči a k tzv. barcelonským cílům přijatým v roce 2002 k dostupnosti péče o děti (do 3 let v rozsahu 33 %, do 6 let 90 % umístěných dětí). Barcelonské cíle se znovu otevřely a byly nastaveny ambiciózněji. Služby ve formálních kolektivních zařízeních by měly pokrývat až 50 % tříletých dětí a až 96 % šestiletých. Zvýšení navazovalo na doporučení z oblasti vzdělávání. Aktuálně v Bruselu jedná pracovní skupina k sociálním otázkám, která doporučení finalizuje. Celé doporučení je nastaveno komplexně. Podporuje zaměstnanost rodičů, žen, návrat na pracovní trh prostřednictvím podpory služeb péče o děti a návazných služeb, např. řešena je důležitá podmínka, jakou je kvalita služeb péče, také cenová dostupnost služeb i kariéerní růst a odměňování pracovníků. Cíle se intenzivně projednávají, jejich přijetí bude záležet na dohodě všech členských států a Evropské komise.

Řešené otázky souvisí také s právy dětí a zahrnují záruky pro děti, které navazují na strategii o právech dítěte, kdy je služba vnímána jako právo dítěte účastnit se v této službě péče a vzdělávání, a tím se rozvíjet. V právu dítěte na svůj rozvoj je možné se inspirovat ve Španělsku a Portugalsku, kde je velmi silná podpora dětí, zvláště ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Lze shrnout, že předškolní péče je pro rozvoj dítěte velmi důležitá, je-li však celkově kvalitní a pro dítě podnětná, pak je pro dítě přínosným startem do života.

Ředitelka odboru nakonec účastníky konference informovala o tom, že odbor aktuálně připravuje dokument Strategie rodinné politiky do roku 2030. Jeho obsah by měl být propojený i s evropskými cíli. Představuje soubor opatření navržených pro další období. Materiál je ve fázi vypořádávání podnětů. Předpokládá se, že bude po dokončení schválen počátkem příštího roku.

V závěru ředitelka odboru poděkovala všem, kteří se podílejí na rozvoji služby péče o dítě v dětské skupině.

Následovalo vystoupení **Bc. Lenky Pejchalové** a **Bc. Anny Machátové**, členek týmu projektu PIDS, které prezentovaly výstupy projektu.

Doplňují hlavní cíle projektu zmíněné v předchozím vstupu o cíle v prodlouženém roce projektu 2022, kdy byl projekt zaměřen na:

- podporu zřizování a poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
- ukotvení financování dětských skupin ze státních zdrojů
- specifické zacílení podpory obecních zřizovatelů a na rozvoj předškolní péče v obcích

Členky projektu následně seznámily účastníky konference s výstupy projektu PIDS.

Uvedly, že základní částí projektu od počátku byla přímá podpora poskytovatelům, tedy metodická podpora složená z telefonických, e-mailových, ale i osobních konzultací, návštěv dětských skupin, pořádání kulatých stolů s cílem informování a sdílení.

Další položkou byly metodické materiály, a to jak pro poskytovatele, tak pro pečující osoby, ale i pro rodiče a veřejnost.

Zásadní bylo vzdělávání poskytovatelů a pečujících osob. Realizovány byly i workshopy pro rodiče. Vzdělávání probíhalo prezenční formou i v on-line prostoru prostřednictvím e-learningové platformy a mnoha on-line workshopů.

Pro PR a propagaci projekt provozuje Facebook a webovou stránku (www.dsmpsv.cz), svými informacemi přispívá do časopisů, vytvářeny byly i videospoty.

Projekt také organizoval konference a celorepublikové setkání poskytovatelů.

Důležitou klíčovou aktivitou byl audit značky kvality zahrnující přípravu s vytvořením metodik pro poskytovatele a auditní tým. K auditům se pro dětské skupiny pořádaly také workshopy, které byly následně převedeny i do on-line prostoru. V letech 2020 a 2021 se pak realizovaly samotné audity.

V rámci projektu byla vytvořena také metodika pro standardy kvality péče s názvem Průvodce pro naplňování standardů kvality péče, která vznikla v souvislosti s novelizací zákona o dětských skupinách v říjnu 2021.

Pro vytvoření názornější představy byla do programu konference začleněna projekce videa, v němž členky projektu PIDS jednotlivé výstupy krátce představily, vč. ukázky vytvořených publikací.

A. Machátová a L. Pejchalová se dále věnovaly činnosti a výstupům projektu v jednotlivých letech jeho trvání.

Uvedly, že v roce **2016**, tedy v roce zahájení projektu proběhlo sestavování pracovního týmu (v té době se jedna metodička věnovala dvěma krajům), navazovaly se kontakty a nastavovala se spolupráce se všemi relevantními orgány (s KHS, SÚIP, KÚ, MAS, CzechInvest, hospodářské komory aj.). Realizovány byly první vstupní semináře pro orgány státní samosprávy v jednotlivých krajích, v rámci kterých byli jejich zástupci seznamováni s dětskou skupinou jako takovou, se zákonem o dětské skupině a s tehdejší situací. Proběhly první konzultace s poskytovateli (telefonické, e-mailové, osobní) a také první návštěvy dětských skupin.

Zahájena byla mediální kampaň, jejímž cílem bylo zvýšit povědomí o dětských skupinách, a to prostřednictvím průběžně zkvalitňovaných webových stránek a prostřednictvím radiospotů. Před zahájením projektu bylo v České republice pouhých 62 dětských skupin, ke konci roku 2016 se toto číslo zvýšilo na 253.

V roce **2017** se práce na jednotlivých aktivitách zintenzivnila, stále však jedna metodička měla ve své působnosti 2 kraje. Nadále probíhalo poradenství pro stávající i potenciální poskytovatele. Poradenství se zaměřilo na téma vzniku a provozování dětských skupin, na zápis dětské skupiny do evidence poskytovatelů a nově také na otázky financování prostřednictvím dotací z Evropského sociálního fondu. Probíhaly návštěvy dětských skupin a povinné konzultace před podáním projektů v rámci operačního programu Zaměstnanost na budování dětských skupin a byly realizovány první kulaté stoly pro poskytovatele.

Oblast vzdělávání byla zaměřena na realizaci vzdělávacích cyklů pro poskytovatele, které zahrnovaly aktuální témata, např. služby péče o děti, daně a účetnictví, financování a finanční plán dětských skupin, požadavky na dětské skupiny v oblasti hygieny, stavebních předpisů a požárních předpisů, nastavení provozu dětských skupin. Vzdělávací cykly v celkovém počtu 20 byly realizovány v každém krajském městě.

Informační brožura pro rodiče byla první publikací, která v rámci projektu vznikla a jejíž aktualizovaná verze je k dispozici na: [Podpora implementace dětských skupin – Informační materiály \(dsmptv.cz\)](https://www.dsmptv.cz/).

Vznikla také celorepubliková platforma odborníků pro sdílení problémů, které se objevovaly v procesu implementace. Platforma napomáhala v jejich řešení.

Během roku bylo nově založeno 260 dětských skupin, jejich celkový počet vzrostl na 507.

V roce **2018** se komunikace témat projektu zaměřovala na velké zaměstnavatele, obce a nemocnice s cílem ukotvit dětskou skupinu jakožto zaměstnanecký benefit. Aktivně byly oslovovány subjekty ve všech krajích a intenzivně probíhaly konzultace.

Pokračovalo se také v realizaci vzdělávacích cyklů, kterých ve výsledku proběhlo 20 napříč všemi kraji. Na cyklus vzdělávacích seminářů navázal e-learning, ve kterém si absolventi dále prohlubovali své znalosti v problematice založení a provozu dětských skupin. Z toho důvodu byla v tomto roce zřízena i platforma pro e-learningové vzdělávání, která se později ukázala jako jedna ze zásadních aktivit.

Rok 2018 byl také ve znamení začátku vzdělávání pečujících osob – první workshop pro pečující osoby se konal v květnu 2018 v Praze a v tomto roce jich proběhlo dalších devět. První workshopy se zaměřovaly na témata: pečující osoba a rodič, pečující osoba a dítě, pečující osoba a problematické aspekty péče.

Pokračovalo se v propagaci dětských skupin, a to skrze články a videospoty, z nichž jeden byl zaměřen na rodiče a druhý na zaměstnavatele – představoval dětskou skupinu jako zaměstnanecký benefit. Na našem webu www.dsmptv.cz jsou oba videospoty k dispozici na adrese: <https://www.youtube.com/channel/UC3NsOv0d2pL49zbNXfWnzng>.

Další publikací projektu byla Metodika pro poskytovatele, což byl první ucelený materiál, díky kterému měli poskytovatelé všechny informace pohromadě a kde je popsáno krok po kroku, jak založit dětskou skupinu a na co se při jejím budování zaměřit. V aktualizované verzi z roku 2022 je k dispozici na odkaze: [Metodika pro poskytovatele](#).

Během tohoto roku bylo nově založeno rekordních 385 dětských skupin, celkový počet se vyšplhal na 875.

Boom zakládání dětských skupin s sebou přinesl i potřebu masivnější metodické podpory, a proto v roce **2019** došlo k efektivnější podpoře poskytovatelů rozšířením metodické podpory do všech krajů a zároveň se navýšil počet metodiků v krajích s velkou obsazeností dětských skupin.

Poradenství a metodická podpora byla poskytována jak stávajícím, tak i potenciálním poskytovatelům služeb péče o děti, témata zahrnovala jak oblast budování, tak provozování dětských skupin. Současně se poradenství rozšířilo na cílovou skupinu rodičů dětí předškolního věku, pro které byly uspořádány workshopy. Návštěvy a konzultace přímo v dětských skupinách jako jeden z výstupů krajských kanceláří byly realizovány za účelem získání poznatků a podnětů z praxe. V tomto roce jich bylo vykonáno rekordních 411. Kromě toho pokračovala realizace kulatých stolů pro poskytovatele v počtu 28 a v oblasti vzdělávání bylo uskutečněno dalších 5 workshopů pro rodiče a 15 workshopů pro pečující osoby. Zaměřovaly se na témata jako např. logopedie u dětí předškolního věku, představení adaptačního plánu, efektivní komunikace a rozvoj kognitivních funkcí u dětí předškolního věku. Konaly se ve velkých městech tak, aby byly účastníkům dostupné (Praha, Brno, Olomouc, Ostrava, Plzeň, České Budějovice). Vzhledem k plánovaným auditům značky kvality byla rovněž zahájena realizace 6 workshopů zaměřených na přípravu této aktivity.

Dokladem účinnosti podpory dětských skupin realizované projektovými pracovníky bylo ohodnocení týkající se této oblasti v evaluační zprávě projektu, kde je psáno: „Metodická podpora na lokální úrovni byla oceňována (dětskými skupinami) především proto, že krajské metodičky a metodici fungovali jako zdroj aktuálních informací a také kontaktovali dětské skupiny s novými nabídkami vzdělávání jak ze strany projektu, tak ze strany lokálních kontrolních orgánů. Mezi metodičkami, metodiky a dětskými skupinami většinou vznikl vztah založený na důvěře a lokální znalosti potřeb dětských skupin. Velmi byla oceňována především rychlost, flexibilita a spolupráce v dobách covidových.“

Intenzivní práce projektového týmu se odrazila i v publikační činnosti – byly vydány a zveřejněny např. tyto publikace a metodické materiály: [Výzkum veřejného mínění](#), [Adaptační program pro děti v dětských skupinách s akcentem na věkovou a vývojová specifika](#), [Doporučení odměňování pečujících osob v dětské skupině](#) a zejména materiály k auditu značky kvality – Jednotný koncept, Metodika pro poskytovatele ([Podpora implementace dětských skupin – Audit značky kvality](#)) a pro auditní činnost neveřejná Metodika pro hodnocení.

Počet dětských skupin překročil číslo 1 000 a koncem roku 2019 jich bylo evidováno již 1 018.

Rok **2020** však omezil pečlivě plánované aktivity projektu. Stihly se zahájit audity kvality, ale brzy byly v lockdownu vyhlášeném z důvodu covidové epidemie pozastaveny. Stejný osud měly i připravené workshopy, které do té doby probíhaly výhradně prezenčně. Projektoví pracovníci se však velmi rychle adaptovali na novou situaci a workshopy převedli do on-line prostoru. To umožnilo pořádat mnohem více workshopů a nabídnout vzdělávání mnohem většímu počtu lidí, což se v době pandemie ukázalo jako jedno z mála pozitiv. Výsledná čísla byla ohromující: počet absolventů e-learningu 2 212 a téměř 1 500 účastníků on-line workshopů.

V tomto náročném období se ukázalo, jak úzké kontakty byly navázány nejen s poskytovateli, ale také s dotčenými orgány, jejichž zástupci se na projektové pracovníky také obraceli s důvěrou. Telefony v té době pracovníkům projektu zvonily nepřetržitě.

Auditů značky kvality se v roce 2020 nakonec podařilo realizovat celkem 57. Audity byly dobrovolné a zájem o ně byl enormní. Přihlašování bylo vždy zaplněno během pár desítek minut, a to především proto, že šlo o velmi cennou zpětnou vazbu, které se poskytovatelům běžně nedostávalo. Auditní tým strávil během auditu v dětské skupině vždy celý den a hodnotil její fungování v několika oblastech, nejen péči o děti, tedy naplňování plánu výchovy a péče nebo adaptační plán, ale i provoz dětské skupiny, filozofii dětské skupiny nebo péči o zaměstnance. Po takto stráveném dni dostaly dětské skupiny zmíněnou zpětnou vazbu, a pokud auditem prošly úspěšně, také značku kvality a certifikát. Audity byly vlastně přípravou na standardy kvality, které vešly v platnost s novelou zákona o dětských skupinách v říjnu 2021.

V tomto roce byla dětským skupinám opět poskytnuta podpora ve formě poradenství, konzultací a návštěv (v počtu 274) a vstupních seminářů a kulatých stolů (10).

Na jaře se stihlo realizovat 10 prezenčních workshopů k auditům značky kvality a pro další zájemce byl workshop s otevřeným přístupem nahrán na e-learningovou platformu.

4 tematické workshopy proběhly v prezenční formě a mnoho dalších v on-line prostoru (e-learningový kurz + 8 videí absolvovalo 2 212 účastníků) a formou live vysílání 27 workshopů (s 12 tématy a 1 472 účastníky).

V oblasti propagace se projekt aktivně účastnil veletrhu PRODÍTĚ.

Co se týče publikací, v roce 2020 vyšly tři: [Výchova srdcem](#) a [Jak pečovat o děti v kolektivu 1–3 roky](#). Určené byly především pečujícím osobám.

Vydána byla také [Analýza dopadů na zaměstnanost v regionu](#). Tuto obsáhlou publikaci vypracovala společnost Ipsos prostřednictvím dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo téměř 380 poskytovatelů, což bylo v té době více než polovina všech poskytovatelů (poskytovatel může mít více dětských skupin). Analýza sice přímý vliv existence dětských skupin na zaměstnanost rodičů s malými dětmi nepotvrdila, ale obecně z ní vyplynulo, že úspěch dětských skupin je podpořen ekonomickým vývojem země: v krajích, kterým se vede dobře, jsou dětské skupiny zastoupeny hojně (Praha, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj), v těch ekonomicky slabších je zastoupení menší. Analýza také přinesla zajímavá data například o velikosti dětských skupin: naprostou většinu dětských skupin tvoří ty, které mají maximální kapacitu 11–15 dětí (67 %), ty, co mají menší kapacitu, tedy deset a méně dětí, tvoří 18 % a ty, co mají maximální kapacitu 16–24 dětí, představují 15 %. Průměrný věk dětí se pohybuje mezi dvěma a půl a třemi lety. Průměrně nejmladší děti jsou v Libereckém kraji (2,5 roku), následuje Praha a Kraj moravskoslezský s průměrným věkem (2 roky a 8 měsíců). Průměrně nejstarší děti navštěvují dětské skupiny ve Zlínském kraji (3 a čtvrt roku). Z dalšího grafu je zřejmé zastoupení jednotlivých druhů poskytovatelů. V 65 % dětské skupiny zřizuje spolek, teprve dlouho za ním s 10 % je územní samosprávný celek a pak s nízkými podíly následují další typy poskytovatelů.

I přes covid bylo v roce 2020 nově evidováno 145 dětských skupin, celkový počet vzrostl na 1 119.

V roce **2021** byl pro enormní zájem o udělení značky kvality auditní orgán rozšířen na čtyřčlenný tým a zároveň pro zajištění vyšší organizační dostupnosti se auditů účastnili také krajské metodičky a metodici. Celkem se i přes epidemiologická omezení podařilo v tomto roce realizovat 58 auditů.

V rámci podpory poskytovatelů probíhalo opět poradenství, konzultace a návštěvy. Z důvodu covidu však v omezeném počtu (161).

V době pandemie se část aktivit znovu přesunula do on-line prostoru, v němž proběhlo 19 kulatých stolů a 9 workshopů zaměřených zejména na změny a nové povinnosti spojené s novelou zákona a s nimi také na změny spojené s přechodem financování formou státního příspěvku na provoz. Tyto workshopy zhlédlo 991 účastníků.

V rámci vzdělávání se podařilo úspěšně realizovat 149 on-line workshopů pro pečující osoby, celkem 3 351 účastníků si mohlo vybrat z 24 témat. Poskytovatelé rovněž využili období uzavřených dětských skupin a zaměstnanci se intenzivně vzdělávali prostřednictvím projektového e-learningového portálu. Číslo 7 813 znamená počet zhlédnutých videí celkem.

V rámci evaluace projekt obdržel velmi pozitivní zpětnou vazbu, a to nejen co se týče aktuálnosti a výběru témat, ale i rozsahu a formy vzdělávání a také odbornosti lektorů a lektorek a využitelnosti získaných informací v praxi.

Covid tedy aktivity projektu nezastavil, naopak byly velmi vyhledávanou formou vzdělávání a podpory dětských skupin obecně.

Počet dětských skupin v roce 2021 překročil tisícovku. Evidovaných jich bylo 1 198.

Projekt se v prodlouženém roce svého trvání, tedy v roce **2022**, výrazně personálně zúžil a rozdělil se na týmy podle hlavních klíčových aktivit: tým pro obce, tým pro vzdělávání a tým pro standardy a financování.

V tomto roce byly aktivity projektu opět zasaženy, tentokrát událostmi na Ukrajině, což nutně rozšířilo témata v poradenství a v konzultační činnosti.

Rozsáhlost poradenství dokumentují čísla, kdy jen za 1. pololetí 2022 bylo realizováno celkem 1 563 telefonických konzultací v časové dotaci 20 514 minut (342 hodin), 653 e-mailových konzultací v časovém rozsahu 10 996 minut (183 hodin) a 26 osobních konzultací v časovém rozsahu 2 187 minut (38 hodin). Během konzultací se nejčastěji objevovaly dotazy k novele zákona o dětských skupinách, dotazy k nově zavedenému státnímu příspěvku pro provoz dětských skupin, dotazy k aplikaci k žádosti o příspěvek a konzultace k uznatelnosti vzdělání pečující osoby a standardům kvality.

Zatímco v roce 2020 a 2021 probíhaly audity značky kvality, které byly dobrovolné, v roce 2022 se informování poskytovatelů zaměřilo na standardy kvality, které jsou od října 2021 ze zákona povinné pro všechny dětské skupiny. Kromě on-line seminářů, které na toto téma proběhly, byla také vydána metodika [Průvodce pro naplňování standardů kvality péče](#), která má pomoci poskytovatelům se v nových povinnostech zorientovat.

V prodloužení projektu došlo k **zacílení poradenství** zejména **na zástupce obcí**, kteří byli oslovováni prostřednictvím týmu specialistů zaměřených na obecní dětské skupiny. V rámci poradenství projektový tým realizoval 6 kulatých stolů pro obce a **byl vytvořen pilotní balíček pro municipality k zřízení předškolního zařízení v obci**, který je umístěn na webových stránkách projektu [Podpora implementace dětských skupin – Ba líček pro municipality k zřízení dětské skupiny v obci](#).

Vydána byla také metodika ke stravování [Metodika stravování v dětské skupině](#) a pro děti se specifickými potřebami [Metodika pro děti se specifickými potřebami](#) a příručka k 5týdennímu uzavření dětské skupiny [Využití pětítýdenního uzavření](#) a postupně probíhaly překlady materiálů do ukrajinštiny. S novelou zákona také vznikla nová profesní kvalifikace Chůva pro děti v dětské skupině a na pomoc autorizovaným osobám vznikla metodika [Zkouška profesní kvalifikace Chůva pro děti v dětské skupině](#) pro realizaci zkoušky této profesní kvalifikace.

Informace a metodické materiály jsou k dispozici a ke stažení na webových stránkách projektu www.dsmpsv.cz.

Dále činnost a výstupy projektu PIDS prezentující členky představily na přehledných a shrnujících grafech vycházejících z evaluace projektu ([Závěrečná evaluace projektu](#)). Názorně jimi doložily míru podpory poskytované dětským skupinám.

Podpora poskytovatelům:

- konzultace a poradenství (přes 4 tisíce hodin)
- kulaté stoly (130; 3 267 účastníků)
- návštěvy DS (1 031)

Vzdělávání:

- vzdělávací cykly (40; 405 účastníků)
- e-learning (20 audio/video + e-learningový kurz; 2 910 osob)
- WPO – on-line i prezenční (280; 5 548 účastníků)

Metodické materiály:

- pro poskytovatele, pro pečující osoby, pro rodiče a veřejnost (20)

Audit značky kvality (115)

Obdobně byly prezentovány výsledky v rámci evaluace projektové činnosti:

- hodnocení metodických materiálů poskytovateli (nad 90 % s nimi byli poskytovatelé velmi spokojeni a spíše spokojeni)
- hodnocení aktivit projektu – poskytovatelé (dtto)
- přínos aktivit projektu pro znalosti a dovednosti poskytovatelů (dtto)
- vliv projektu na kompetence poskytovatelů (dtto)

Celkově vyšlo hodnocení činnosti a výsledků projektu PIDS ze strany poskytovatelů velmi pozitivně a prokázalo jeho přínos dětským skupinám.

K 1. 11. 2022 je evidováno 1 444 DS s kapacitou 19 408 míst.

3 Jak novela změnila DS a jakou podporu dětským skupinám MPSV poskytuje

Moderátorka druhého bloku **Bc. Hana Veselá**, členka týmu projektu PIDS, nejprve připomněla klíčové změny týkající se dětských skupin v souvislosti s novelou zákona č. 247/2014 Sb., jakými jsou:

- zavedení stabilního financování ze státního rozpočtu, kdy výše příspěvku je stanovena tak, aby provozovatelé měli finanční podporu a zároveň aby rodiče měli dostupnou, kvalitní péči o děti, a to zejména o děti mladší tří let
- možnost umísťovat v dětských skupinách děti již od 6 měsíců (za zákonem stanovených podmínek)
- některé změny v odborné způsobilosti pečujících osob
- posílení počtu pečujících osob vzhledem k počtu dětí
- stanovení povinnosti dalšího vzdělávání pečujících osob (za zákonem stanovených podmínek)
- nastavení standardů kvality péče

První část tohoto panelu patřila standardům kvality péče a tomu, jak probíhají samotné kontroly ze strany MPSV. Na toto téma pohovořila **Mgr. Jiřina Chlebovská** z oddělení koncepce rodinné politiky a služeb péče o děti.

Uvedla, že služba péče o dítě v dětské skupině byla od počátku koncipována jako soukromoprávní vztah mezi rodičem a poskytovatelem, kdy poskytovatel podle svého uvážení nastavuje vnitřní pravidla služby, sestavuje plán výchovy a péče a rodič si pro své dítě vybírá službu, která nejvíce vyhovuje jejich potřebě. Volnost v nastavení služby je výhodou, na druhou stranu

může poskytovatelům přinést řadu otázek, jak tuto službu nastavit.

Kontrola kvality služby péče o dítě až do novely zákona prováděna nebyla. Poskytovatel mohl získat zpětnou vazbu o kvalitě své služby zpravidla jen od rodičů. Kontrolovány do té doby byly jen hygienické požadavky na prostory a provoz, administrativní nastavení a počet pečujících osob a přítomných dětí.

Zavedení zákonných standardů kvality péče předcházela aktivita projektu Podpora implementace dětských skupin, a to prostřednictvím již zmíněného auditu značky kvality. Na rozdíl od kontrol plnění standardů kvality se jednalo o rozhodnutí poskytovatelů, kteří se k auditu mohli přihlásit dobrovolně. Cílem této projektové aktivity bylo motivovat všechny dětské skupiny, nejen ty přihlášené, k rozvoji činnosti a současně získat informace o kvalitě péče a výchovy dětí ve sledovaných oblastech u auditované části dětských skupin. Tyto informace pak mohly být využity i při definování standardů kvality péče.

Audit značky kvality oceňoval kvalitu nad rámec zákonných povinností, zatímco kontrola standardů kvality vyžaduje splnění všech sledovaných kritérií v požadované míře. Cílem je stejně jako u auditů značky kvality motivovat poskytovatele k rozvoji služby.

Legislativní ukotvení povinnosti dodržovat standardy kvality obsahuje § 5d zákona č. 247/2014 Sb., podrobnosti k provedení tohoto zákona stanoví vyhláška č. 350/2021 Sb. Účinnost obou předpisů byla stanovena k 1. říjnu 2021.

Standardy sledují 3 oblasti, a to péči o dítě a naplňování potřeb dítěte, personální a provozní zabezpečení služby. V rámci těchto oblastí jsou definována kritéria, jejichž obsah je blíže popsán ve zmíněné vyhlášce.

Po zavedení této nové povinnosti MPSV nabídlo poskytovatelům metodickou podporu, na níž se významně podílel projekt PIDS. Na téma standardů bylo zorganizováno několik seminářů a workshopů, byly zodpovídaný četné dotazy a zpracovány odpovědi na nejčastější z nich ([Odpovědi na nejčastější dotazy](#)), [Podpůrná metodika ke standardům kvality](#), [Podpora implementace dětských skupin – Standardy kvality péče v dětských skupinách](#). Vydán byl i základní metodický materiál s názvem [Průvodce pro naplňování standardů kvality péče](#). Tato přehledně zpracovaná metodika obsahuje části právních předpisů, které se týkají standardů, včetně komentářů. Jednotlivá kritéria jsou pak podrobně metodicky rozpracována. Nedílnou součástí metodiky jsou přílohy obsahující příklady dobré praxe a upozornění na možná rizika i příklady možných postupů.

J. Chlebovská dále účastníky konference prostřednictvím promítané prezentace seznámila s podobou a obsahem metodiky i způsobem jejího možného využití k vhodnému nastavování služby péče o dítě v dětské skupině. Na základě předchozí auditní a nyní kontrolní činnosti upozornila na některé oblasti, kterým je třeba v dětské skupině věnovat mimořádnou pozornost, jsou jimi:

- bezpečné prostředí, předcházení úrazům
- kvalitní pečující personál, pozitivní vztahy
- vypracování povinných dokumentů (plán výchovy a péče, vnitřní pravidla, adaptační proces, řešení mimořádných situací)
- soulad obsahu dokumentů s praxí (např. nepřejímat cizí nebo vzorové dokumenty bez přizpůsobení konkrétním podmínkám dětské skupiny, uvádět datování platnosti při aktualizacích)
- všestranný rozvoj dítěte přiměřeně věku (často je kladen důraz na kognitivní složku, resp. na poznávání na úkor vedení dětí ke správným pohybovým stereotypům, podpory rozvoje grafomotoriky aj.)
- význam delšího pobytu ve venkovním prostředí (velké dětské skupiny dle odst. 2 § 21 vyhlášky č. 420/2005 Sb. – zpravidla 2 hodiny denně v dopoledních hodinách)

Kontrola plnění standardů kvality probíhá podle kontrolního řádu a může probíhat jak ohlášeně, tak neohlášeně, na místě, nebo distančně, např. na základě vyžádání dokumentů. Některé kontroly mohou být zaměřeny jen na určité kritérium. Při kontrole na místě probíhají rozhovory s rodiči, poskytovatelem a zaměstnanci, sleduje se práce s dětmi a na základě zjištění se vytváří komplexní obraz o činnosti dětské skupiny. Tam, kde má poskytovatel více dětských skupin, je možné realizovat kontrolu ve všech, nebo se zaměřením na některou z nich. Záleží na důvodu zařazení dětské skupiny do kontrolního plánu. Kritéria pro výběr zařazení do kontrolního plánu jsou různá, např. k pokrytí všech oblastí republiky, na základě podnětů jiných kontrolních orgánů, pracuje se také s náhodným prvkem. Při neohlášené kontrole nemusí být poskytovatel zastížen nebo pečující osoby mohou být s dětmi na výletě. Takové situace se řeší vzhledem ke konkrétním okolnostem (kontaktování poskytovatele, přizpůsobení se situaci, např. zahájení kontroly dokumentů apod.).

Není třeba mít způsoby plnění kritérií popsány, jako je tomu v sociálních službách. V písemné podobě je však nutné předložit dokumenty, které jsou stanovené zákonem.

Kontrolní tým vždy přihlíží ke konkrétním okolnostem (např. zohledňuje velikost dětské skupiny). Posuzuje, nakolik je plnění kritérií v daných podmínkách funkční.

V závěru svého vystoupení J. Chlebovská vyjádřila některá pozitivní zjištění z proběhlých kontrol, jakými jsou např.:

- kontrola probíhá současně s poskytováním metodické podpory
- poskytovatelé mají snahu poskytovat kvalitní službu péče o dítě v dětské skupině, při kontrole spolupracují, plní udělená nápravná opatření
- děti mají důvěru v pečující osoby, cítí se bezpečně
- rodiče jsou v naprosté většině spokojeni

Další část druhého panelu byla věnována dotačnímu financování.

Ing. Jan Jelínek, DiS., z oddělení projektů dětských skupin účastníky konference seznámil s podporou dětských skupin formou dotací v předchozím období, kdy byly dětské skupiny podporovány z operačního programu Zaměstnanost (2015–2022). Vypsáno bylo 13 výzev v hodnotě 7 mld. Kč, z čehož bylo podpořeno 2 318 projektů. Takto bylo podpořeno 1 286 dětských skupin s 16 896 místy v rámci zjednodušeného vykazování založeného na dosažených výsledcích, tzn. dosažení závazných cílů (vybudování, provoz, vč. podpory na zvyšování kvalifikace pečujících osob), a proto bez dokladování výdajů (faktur, objednávek, výpisů z účtů apod.). Dětské skupiny mohly v rámci výzev žádat o dotace opakovaně.

Pro nové programové období již běží operační program Zaměstnanost plus (2022–2028), v němž je pro dětské skupiny vyčleněna částka 1,7 mld. Kč. V rámci toho se plánují průběžné otevřené výzvy se zálohovým předfinancováním. Půjde o výzvy na vybudování nových kapacit dětských skupin s podporou provozu na 12 měsíců tak, aby dětská skupina mohla navázat provoz z prostředků státního financování. Cílem tohoto programu je vytvoření 5 000 nových míst pro děti. Opět bude podpořeno zjednodušené vykazování s aktualizovanými jednotkami. Jednotka na vybudování byla navýšena, jednotka na provoz se bude odvíjet od normativu ve školství, tj. výše bude stejná jako ve státním financování škol. V rámci provozu budou podpořeny 4 jednotky – na provoz pro mladší děti, pro starší děti a totéž pro stravné. Novinkou je cílení výzev dle potřebnosti regionů. Za tím účelem byla zpracována analýza potřebnosti péče o děti, z čehož vyplynulo, jaká je současná obsazenost zařízení péče o děti, kolik dětí je v daných regionech. V těchto intencích se uvažuje o naplnění barcelonských cílů a jsou vedeny úvahy o tom, kolik v kterém regionu chybí míst v péči o děti tak, aby se podpora co nejvíce přiblížila splnění závazků barcelonských cílů. Celý proces ještě není dokončený, ale už zčásti funguje v Národním plánu obnovy a pro operační program Zaměstnanost plus se stále ještě uvažuje, jak jej zdokonalit.

Novela zákona č. 247/2014 Sb., která zavádí novou formu financování, neumožňuje financovat ze státního rozpočtu dětské skupiny organizačních složek státu a příspěvkových organizací, a proto mimo budovacích výzev byla před několika dny vyhlášena uzavřená výzva na podporu těchto subjektů.

Kromě operačního programu Zaměstnanost plus je možné žádat o podporu v novém programovém období také v Národním plánu obnovy (NPO), kde je pro dětské skupiny vyčleněno 7 mld. Kč s cílem vybudovat 7 430 nových míst pro děti. NPO počítá s velkými investičními projekty. Na rozdíl od operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+) se jedná o investice, kde je možnost čerpat vyšší částky na vybudování nových dětských skupin ať už formou rekonstrukce stávajících objektů, jeho vybudování, nebo na koupi nového objektu. Současně jsou umožněny investice do budování nízkoenergeticky udržitelných nových kapacit dětských skupin s reálnými náklady až 20 mil Kč, ale oproti OPZ+ je vyžadována udržitelnost projektu na 10 let. Plánovaná je výzva také k podpoře současných dětských skupin, a to v jejich adaptaci na nové podmínky, které přinesla novela zákona č. 247/2014 Sb. Předpokládá se, že většina případně na úpravu podmínek podle očekávané nové vyhlášky o požární bezpečnosti.

Informace o zmíněných dotacích lze dohledat v průvodci, který je vyvěšen na adrese www.esfcr.cz. V oddíle Srovnání výzev na podporu dětských skupin [Detaily dokumentů – www.esfcr.cz](#) lze vidět probíhající výzvy z OPZ+ a připravované výzvy z NPO. NPO má své stránky [Národní plán obnovy \(planobnovy.cz\)](#), kde je sekce Nejčastější dotazy a místo na dotazy.

OPZ+ podporuje neinvestiční výdaje. Podpora je proto obecně menší a předpokládá se, že je určena spíše dětským skupinám, které jsou v nájmu, kde úpravy prostředí nejsou tak rozsáhlé. Nejedná se o pořízení nového prostoru nebo významné investiční akce v rámci rekonstrukce staršího prostoru. NPO naopak umožňuje poskytnout vyšší podporu na investice (výstavba, koupě, rekonstrukce objektu). V OPZ+ se nechystá podpora současných dětských skupin, ale podpora vybudování nových dětských skupin a dětských skupin organizačních složek státu. Jedna výzva NPO už byla vyhlášena, další se chystá. Nové dětské skupiny budou moci čerpat peníze na vybavení z výzvy, která je chystána pro jaro 2023. Obce mohou přidružit dětské skupiny k mateřským školám a jejich provoz svěřit neziskové organizaci. Z NPO se musí jednat o novou, v rejstříku zapsanou dětskou skupinu. Důležité je, aby se výdaje na prostory sdílené s mateřskou školou oddělily. Sdílet prostory je možné. NPO zná mechanismus hlavních a vedlejších výdajů. Je třeba ohlídat, aby výdaje určené jen pro dětskou skupinu byly v hlavních výdajích, společné prostory ve výdajích vedlejších. Obec může provoz svěřit neziskovým organizacím (NNO) na základě smlouvy, která musí být schválena poskytovatelem dotace. NNO musí být oprávněným žadatelem výzvy (neziskové organizace jimi jsou). Smluvní strana, která přebírá dětskou skupinu, bude zapsaná v evidenci dětských skupin, ale za dotaci je zodpovědná obec, která je příjemcem dotace, a je zodpovědná i za udržitelnost dětských skupin.

V době rostoucích cen lze požádat o rezervu, která je určena pro navýšení normativu. Je nastaven mechanismus, podle něhož se jednotky a normativy v dotovaných částkách navyšují podle výše inflace.

4 BOŘENÍ MÝTŮ V PÉČI O NEJMLADŠÍ DĚTI

Hosty tímto panelem provedla **Bc. Lenka Pejchalová**. Uvedla téma panelu a předestřela otázky k diskusi. Zmínila, že téma navazuje na konferenci, kterou MPSV pořádalo v roce 2017 ke Dni dětí a která nesla název Mýty o předškolní péči. Za 5 let je patrné, že situace se v průběhu času průběžně mění a vyvíjí. Dětské skupiny tomuto vývoji zásadním způsobem napomáhají. Za tu dobu se staly regulérní součástí systému předškolní péče a jsou čím dál běžněji v povědomí společnosti i proto, že od roku 2016 jich v evidenci MPSV přibýlo téměř 1 250. Zatímco se zmíněná konference věnovala předškolní péči především ze socioekonomického hlediska, mýty na této konferenci budou diskutovány z různých úhlů pohledu s odborníkem a odbornicemi, kteří s nejmladšími dětmi nebo jejich rodinami přímo pracují.

Moderátorka panelu dále uvedla, že mýty se nesou společností jako jasné a nenapadnutelné, ale zároveň nestojí na žádných reálných ověřených základech. Hlavním mýtem dnešní konference – se snahou je nabourat nebo ještě lépe zbořit – je, že zařízení předškolní péče nejsou vhodná pro nejmenší děti. Zatímco mateřské školy nebo obecně zařízení pro děti od tří let mají v České republice velkou společenskou podporu, zařízení pro děti do tří let mají podporu velmi malou. Jak se stane, že je dítě pro předškolní péči nezralé a v den třetích narozenin je pro vstup do kolektivu připraveno? Odkud se bere magická hranice tří let? Žádné vědecké studie, které byly publikovány mezinárodně nepodporují názor rozšířený v České republice, že jsou děti do tří let nezpůsobilé pro navštěvování předškolního zařízení a ve věku tří let se stanou způsobilými.

Moderátorka poté vyzvala hosta a hostky, aby představili svůj pohled na dané téma.

Mgr. Petr Doležal, psycholog a psychoterapeut představil své působení. Je členem stavovské rady rodinných poradců a externě spolupracuje s Fakultou sociálních studií MU, především se však věnuje konkrétní práci s mladými rodinami, páry, kteří intenzivně řeší otázku umístění, nebo neumístění svého dítěte do předškolního zařízení. Často řeší, co tomu řeknou prarodiče, známí, což je spojeno s řadou mýtů. Vidí, jak prožívají toto rozhodnutí a že se obávají i toho, jak vstup do předškolní instituce mohou prožívat jejich děti.

Ve veřejném prostoru se často dezinterpretuje výzkumná práce Zdeňka Matějčka. Zkoumal týdenní jesle, což svými podmínkami byla odlišná instituce od dětských skupin. Výsledky poukázaly na nepříznivost takového prostředí pro zdravý vývoj dítěte. Poukázaly na nutnost stálých podmínek, kde je možné vytvářet pevné citové vazby, emocionální podporu, což dětské skupiny mohou nabídnout, protože je v nich méně dětí na jednu pečující osobu, než bývalo v jeslích.

Ve světě je raná péče dlouho zavedená, intenzivní debata a výzkumy o ní probíhají zhruba 40 let. Systém je v mnoha zemích dlouho rozvinutý (např. ve Švédsku, Velké Británii). Pokud by docházelo k poškozování dětí, už by se negativa prokázala a vedla by se o nich ostrá společenská debata. Jak ukazují data z Evropy a USA, dětem raná péče zřejmě neškodí a dětem z rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí nebo dětem z rodiny psychicky zatížených vychovatelů mohou výrazně

prospěš, což může být i určitým sociálním nástrojem státu. Evropská data vycházejí lépe než americká, pravděpodobně proto, že evropské rodiny dostávají větší míru rodinné podpory.

Longitudinální studie v ČR společnosti ELSPAC prokázala v době, kdy ještě byly státem podporovány jesle, že děti, které jimi prošly, na tom nebyly hůře než ty, které je nenavštěvovaly. Dětské skupiny mají proti jeslím ještě lepší personální podmínky a zpravidla se zřizují pro nižší počet dětí.

Co může být důležité při pohledu na to, zda je, nebo není vhodná raná péče, je sledovat takové podmínky, jakými jsou kvalita personálu, stabilita personálu s možností vytvářet citové vazby, počet dětí (ve Švédsku je průměrný počet dětí na pečující osobu 3–4 děti, u nás kolem 6 dětí) a i následný způsob trávení času rodičů s dětmi po jejich vyzvednutí.

Samotná psychologie nemůže dát relevantní odpověď na otázku, zda je raná péče pro všechny děti vhodná, nebo nevhodná, protože v praxi do procesu vstupuje mnoho individuálních faktorů.

V prvních třech letech dochází k prudkému vývoji, např. nervové soustavy a mozku a jsou v něm i klíčová období, např. pro rozvoj řeči a budování citové vazby (dítě je schopné si vytvořit citovou vazbu k více osobám, ne nutně jen rodinným příslušníkům, mj. i otcové jsou biologicky nastaveni k péči o děti), ale aby došlo k poškození vývoje, musí dojít k výrazné deprivaci skutečným zanedbáním péče (např. umístěním malého dítěte na dlouhou dobu mezi velký počet dalších dětí, zanedbáváním výživy, využíváním nepřiměřených trestů, emocionálním zanedbáváním). Dítě se na základě přiměřené péče zpravidla také přiměřeně rozvíjí.

Mýty mohou mít dopady na rodiče a přeneseně na to, jak je rodiče prožívají, i na děti. Je třeba pracovat s obavami rodičů, pomáhat jim rozklíčovat, o jaké obavy se jedná (jde-li o obavy vyplývající z přesvědčení, že je dítě ještě příliš citově vázané na rodinu, a že to proto nezvládne, nebo o obavy vycházející ze společenského názoru, že institucionální péče dítěti do tří let škodí). Je důležité pomáhat rodičům se vyznat v tom, odkud jejich obavy vycházejí.

Mgr. Magdalena Marešová, předškolní pedagožka, ředitelka malotřídní základní a mateřské školy, uvedla své zkušenosti jak z práce s dětmi v mateřské škole, tak v dětské skupině, kterou budovala od samého počátku.

Na pozici ředitelky dětské skupiny přicházela s obavami. Vycházela ze zkušeností z mateřské školy, kde měla ve třídě 28 dětí, z toho 6 dvouletých a na základě toho si neuměla představit, jak to může v dětské skupině fungovat s dětmi od jednoho roku. Praxe však ukázala, že to může fungovat velmi dobře, pokud se podmínky správně nastaví. I ty nejmenší děti se standardním výdojem jsou schopné se do života dětské skupiny začlenit.

Záleží na podmínkách, jakými jsou:

- prostor, přičemž větší děti potřebují větší prostor, malé menší, s blízkostí pečující osoby, v němž se cítí bezpečněji, s velkým prostorem si nevědí rady a nejčastěji jej ovládnou pomocí nekontrolovaného běhání
- opakující se režim dne, v němž se děti dobře orientují a dokážou si představit, co bude následovat, významné jsou pro malé děti opakující se rituály
- připravené prostředí – obsahuje předchozí body a k němu vnitřní vybavení třídy (někdy v dobrém úmyslu chceme dětem poskytnout hodně podnětů, aby měly výběr z hraček, ale ony se ve velkém množství těžko orientují, lepší je poskytnout jim nižší počet, ale různorodou nabídku přizpůsobenou věku a různým potřebám dětí, kterou lze časem obměňovat; u malých

děti je lépe vybírat hračky s jednou, max. dvěma funkcemi, polyfunkční, složité malé děti nerozumí a její potenciál nevyužijí

- řád a pořádek – s přehledným a logickým uspořádáním prostoru, s otevřenými regály, v nichž je málo hraček a u nichž je případně obrázek, aby děti věděly, kam hračku uklidit; důležité je, aby byly vedeny k samostatnosti a odpovědnosti (např. utřít po sobě rozlité mléko), čemuž připravené prostředí pomáhá (vědí, kam si dojít pro hadřík)

Za 16leté působení se M. Marešová potvrdilo, že řád a pořádek v rozvoji dětí jednoznačně pomáhají a že se děti cítí bezpečně v nastavených pravidlech, hranicích. Tam teprve si dovolí říci, že se jim něco nelíbí, že něco chtějí. Pravidla u malých dětí stanovují dospělí, ale lze je nabídnout hravým způsobem, aby je děti pochopily a dobrovolně přijaly.

Velký prostor a velký výběr v dětech vyvolává chaos, s kterým si nevědí rady, volba je žádoucí, ale je třeba ji ohraničit, např. výběrem ovoce z omezeného počtu druhů s ohledem na věk a vyspělost dítěte (např. ze dvou tří druhů).

Děti se v prostředí příznivě nastavených podmínek, tj. v podnětném a funkčním prostředí dětské skupiny, velmi rychle vývojově posouvají, na základě pozitivní inspirace u starších, šikovnějších dětí o rozvoj samy stojí (např. se rychleji zbavují plen, dudlíku, kojenecké lahve).

Dětská skupina nabízí obdobné podmínky jako ve velké rodině, kde probíhají vícečetné kontakty a děti nejsou navázány jen na matku, ale působí na sebe mezi sebou navzájem a kde mají pocit, že v rodině je stále někdo, na koho se mohou obrátit.

Přednášející z pohledu předškolního pedagoga zdůraznila, že v dětské skupině jsou příznivé podmínky respektování individuality každého dítěte a pro individuální práci a není problém vyjít vstříc potřebám dětí i rodičů (např. i v biologických potřebách, jako je poskytnutí individuálního prostoru pro spánek, kdy jedna pečující osoby může uspávat dítě v kočáru, druhá pečovat o další děti, případně jí pomoci provozní pracovnice).

Adaptace dětí v tomto zařízení s malými výjimkami trvala obvykle v průměru jen měsíc. K tomu napomáhá příznivé nastavení personálních podmínek v dětských skupinách. Fluktuace pečujících osob není žádoucí, ale jedním z hlavních důvodů bývá výše finančního ohodnocení, např. ve srovnání pracovníka ve školství a v dětské skupině. Pak je důležitá volba pečujících osob, pro které je tato práce „srdeční záležitostí“. Velmi důležitou podmínkou je kvalitní personál, nutností je další vzdělávání. Projekt PIDS v tomto ohledu odvedl kus práce prostřednictvím mnoha bezplatných seminářů.

M. Marešová vyjádřila své postřehy ze zahraniční stáže, kdy pobývala v anglické školce v Barceloně, kam byly začleněny děti od 6 měsíců. Ve stejný čas probíhala určitá aktivita, děti se velmi dobře orientovaly v prostoru a čase, měly svá stabilní místa, byly schopné odložit své potřeby do doby, kdy na ně přišla řada. Děti byly velmi ukázněné, klidné, šly si lehnout bez pláče, věděly, že se zatemní a bude se odpočívat. Tyto poznatky pak sama aplikovala do dětské skupiny a evidentně to přispělo i k rychlejší adaptaci dětí.

Vytvoření bezpečného prostředí, v němž se děti cítí dobře, má vliv i na pocit bezpečí rodičů, např. na úzkostné matky. Aby se děti na dětské skupiny dobře adaptovaly, je nutné na jejich docházku připravit také rodiče, bez spolupráce s nimi to nejde.

Praxe M. Marešové potvrdila, že dvouleté děti jsou vzdělavatelny, ale je třeba jim nastavit přiměřené, podnětné a bezpečné podmínky.

Mýty, které se společností linou, se jí praxí zbouraly. Dětské skupiny mohou být přínosem i pro mateřské školy, do nichž mohou děti vstupovat lépe (zejména sociálně) připravené než z domácnosti.

Mgr. Markéta Skládalová, pedagožka, lektorka mateřského centra a autorka publikací s výchovnou tematikou, nejprve představila svou činnost. S dětmi do 6 let pracuje již 30 let ve volnočasových aktivitách, 15 let se věnuje rodinám a rodičovskému vzdělávání (besedy, kurzy), své zkušenosti promítla do 3 knih.

Uvedla, že chce-li někdo rozdávat energii, je nutné, aby měl své zdroje energie, aby nedošlo k syndromu vyhoření. Na rodiče jsou dnes kladeny vysoké nároky. Navíc se k nim přes internet dostává mnoho zkreslených informací, např. jak má vypadat supermáma. Mohou pak cítit velký rozpor mezi očekáváními a realitou. Při covidu byli rodiče často na sítích, informace z nich je často znejistily v tom, zda své děti netraumatizují. Zdravější situace je, pokud tráví čas s dítětem než dlouhé hodiny na sítích získáváním amatérských výchovných informací. Rozdíl je také, jde-li o malou rodinu s jedním dítětem, nebo o širší rodinu, kde se dítěti může někdo věnovat, dítě má možnost za někým jít. Situace je v tomto náročnější u izolovaných rodin, kterým se nedostává pomoc od širší rodiny. Nesnadnou situaci mají v tomto případě zvláště samoživitelky či matky, které jsou s dětmi po většinu času samy, např. když otec intenzivně pracuje. Podělit se v péči o děti v rámci rodiny je pro rodiče velkou pomocí a historicky se tak běžně dělo.

Důvody, proč rodiče umísťují své dítě do dětské skupiny, mohou být různé, např. splácení hypotéky, ale také třeba návrat do práce, která matku naplňuje. Tam je riziko nepochopení od širší rodiny. Dítě potřebuje matku, která je srovnána sama se sebou. Matka, která by se ráda vrátila do práce, může čelit tlaku, že to vzhledem k dítěti není správné (pokud chce být některá s dítětem doma 4 roky a může, nechť s ním je a může to být to nejlepší pro všechny). Zde je nutný individuální přístup. Je třeba otevřít diskusi o respektu k takovému individuálnímu přístupu a rodiče v tomto podpořit.

Když je dítě několik hodin v péči někoho jiného, má rodič příležitost si odpočinout a nebýt vyčerpaný. Pak může s dítětem trávit čas i kvalitněji. Stejně tak důležitá je podpora pečujících osob v dětské skupině, aby měly pro děti energii, aby se mohly i vzdělávat a pracovat s dětmi na profesionální úrovni. Přednášející se rozloučila s poselstvím, aby rodiče byli společností podporováni ve svých rozhodnutích, aby se neobávali využít služeb dětské skupiny a aby dětské skupiny a pečující osoby měly patřičnou podporu a ve své činnosti mohly úspěšně pokračovat.

Mgr. Kristýna Pešáková, Ph.D., ředitelka neziskové organizace Spondea, odbornice na citlivé vzdělávání, která se vedle toho podílí na tvorbě materiálů a seminářů (i pro pečující osoby) na téma bezpečí zejména předškolních dětí v ohrožených rodinách.

Informovala účastníky konference o tom, že Spondea pomáhá dětem i dospělým již 25 let. Pomáhá těm, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, a rodinám zasaženým domácím násilím a také těm, kteří se snaží zvládat svou agresivitu. Organizace se snaží pracovat s celou rodinou také proto, aby se v ní děti cítily bezpečně. Jsou situace, v nichž si rodiny nevědí rady a potřebují získat podporu zvenčí. Spondea proto poskytuje službu krizové pomoci a provozuje intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím a nebezpečným pronásledováním.

Spondea často řeší problémy rodin nukleárních, tj. s nízkým počtem členů, uzavřených, žijících ve společenské izolovanosti. Náročné situace rodin bylo nutné ve zvýšeném počtu řešit při covidové

pandemii a aktuálně je nutné pomáhat rodinám zasaženým válkou na Ukrajině. Spondea dělá vše pro to, aby dopady náročných situací nebyly tak silné a děti vyrůstaly v bezpečném prostředí.

K. Pešáková dále uvedla, že v rámci ČR je možné zachytit jen malé procento dětí, které čelí tělesnému, psychickému nebo sexuálnímu násilí anebo jsou svědky domácího násilí. Průzkumy naznačují, že by těchto dětí mohlo být ve skutečnosti mnohem více než oficiálně zachycených v systému sociálně právní ochrany dětí (jen kolem 700 dětí oproti agenturnímu průzkumu z roku 2015, který poukázal na 49 000 dětí do 12 let ohrožených fyzickým násilím). Právě instituce jako předškolní zařízení a škola mají pro zachycení těchto dětí velký potenciál. Obdobně dětští lékaři. Čím dříve se ohrožené dítě odhalí, tím lépe pro jeho vývoj a jeho spokojený život. U malých dětí jde často o násilí skryté, které se odhalí později.

Aktuálně je vytvářena příručka, která je zaměřena na pečující osoby k rozpoznání problému i s návody, jak případně dále postupovat. Instituce mohou působit preventivně v tom, že mohou rozvíjet u dětí sociální kompetence (např. budovat zdravé vztahy), což je nejučinnější už od útlého věku dětí, a zároveň v tomto směru působit i na rodiče prostřednictvím spolupráce a osvěty a také spolupráce s orgány pro ochranu dětí.

Součástí programu byla videa natočená s rodiči, kteří mají zkušenost se službou péče v dětské skupině. Náhodně byli osloveni rodiče, kteří byli ochotni sdílet zkušenosti s dětskou skupinou.

L. Pejchalová navázala na jejich obsah a upozornila, že v nich dva rodiče zmínili svou zahraniční zkušenost, což ilustruje, že národní kontext je důležitý v tom, jak je předškolní péče vnímaná. V zahraničí mezník tří let většinou neexistuje a předškolní péče je tam vnímaná jako přirozená mnohem dříve.

Panel uzavřela s tím, že na rozdíl od mýtů není možné obecně říci, že zařízení pro děti nejmladšího věku jsou obecně nevhodná. Vždy záleží na konkrétním dítěti, na konkrétní rodině, ale samozřejmě i na konkrétním zařízení péče o děti – tedy na tom, jak kvalitní péči toto zařízení poskytuje. A kvalitní péče znamená profesionální pečující osoby, minimální fluktuaci zaměstnanců, připravené prostředí a podporu rodičů – aby i oni mohli být dostatečně připravení a odhodlaní. U dětí z rodin z rizikového prostředí, jako jsou například sociálně slabé rodiny nebo rodiny, kde někdo ze členů trpí nějakou psychickou nemocí, může být zařízení péče o děti velmi prospěšné, může vyrovnávat negativní vlivy domácího prostředí, či dokonce působit jako prevence rizikového chování.

5 SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE – JAK SE MOHOU DĚTSKÉ SKUPINY PROFILOVAT?

Hosty třetím panelem provedla **Bc. Lucie Havelková, DiS.** Ve svém úvodním slově zmínila, že některé dětské skupiny se zaměřují, obdobně jako jiné výchovné a vzdělávací instituce, na některé již propracované zahraniční pedagogické systémy, jakými jsou např. waldorfská a montessori pedagogika, které stojí na vlastních filozofických základech. Jiné se inspiroují dalšími prověřenými mezinárodními alternativami jako např. programem Začít spolu, školami podporujícími zdraví, ekoškolami, lesními školkami. Některé dětské skupiny využívají jen určitých prvků zmíněných systémů nebo programů anebo podle vlastní volby, bez vazby na zmíněné alternativy zaměřují svou výchovnou činnost na určitou oblast či oblasti. Přitom tyto dětské skupiny (resp. poskytovatel) vychází zpravidla z lidského potenciálu (tzn. mají pro preferovanou oblast zapálený a školený personál) nebo z daných či vytvořených podmínek (např. inspiroují se přírodním prostředím k ekologickému zaměření) nebo vychází ze společenských trendů (např. ze zjištění, o co rodiče projevují zájem) a v nemalé míře také vychází z potřeb dětí a rodičů (např. v případě přijímání dětí se specifickými potřebami).

L. Havelková však zdůraznila, že nikdo dětské skupiny do jakéhokoliv zaměření nenutí. Každá dětská skupina nejdříve musí představu o své činnosti stavět na tom, co stanoví zákon. Podle něj má být dětská skupina zaměřena na zajištění potřeb dětí, rozvoj jejich schopností a kulturních i hygienických návyků a na jejich fyzický a psychický vývoj a na celkový rozvoj osobnosti. To je také pojistkou proti případnému jednostrannému výchovnému působení. Teprve nad tyto zákonné požadavky lze prezentovat a realizovat vlastní zaměření (např. dětskou skupinu s rozšířenou nabídkou pohybových aktivit). Zvolené zaměření by se pak mělo odrazit v plánech, podmínkách, přímé práci s dětmi a v jejich výsledcích. Předpokladem je, že se pracovníci se zaměřením vnitřně ztotožňují a uplatňují jej.

V průběhu auditní činnosti v rámci projektové aktivity audit značky kvality bylo navštíveno přes 100 dětských skupin, z nichž se mnoho z nich nijak neprofilovalo. Přitom svým důsledným naplňováním zákonných požadavků dosahovaly excelentní úroveň.

Na druhou stranu se mnohé dětské skupiny profilyovaly v určitých oblastech. Zástupce některých z nich projekt PIDS oslovil, aby představili svou úspěšnou činnost (oceněnou MPSV značkou kvality) a seznámili účastníky se svým zaměřením a s tím, jak jej naplňují, tzn. jak jej promítají do koncepce a následně i do života dětské skupiny. Mohou tak na účastníky konference působit inspirativně.

Bc. Eva Vrzalová, BA (HONS), na konferenci představila dětské skupiny Meduňka a Rozmarýnka v Brně. Doplnila promítnutou videonahrávku o dětských skupinách.

Uvedla, že program tohoto zařízení vychází z prvků systému montessori, jehož hlavním mottem je „Pomoz mi, abych to dokázal sám“. A to je to, k čemu v dětských skupinách děti vedou. V jedné třídě mají velké jednostranné zrcadlo, za nímž lze děti sledovat. Pozorovatelé jsou překvapení tím, co děti v útlém věku zvládají. Samy si připraví misku, prostírání, sednou si ke stolu, dokážou se samy přezout, převléknout. Je také možné sledovat, že jsou děti v klidném prostředí a projevují se šťastně. I díky tomu, že dítě si své aktivity samo volí a je aktivně zapojeno do samoobsluhy. Pečující osoby jim pomáhají jen v případě, kdy něco

nedokážou, je jim projevována důvěra, že toho dokážou hodně. Děti z poskytnuté důvěry mají radost, vyvolává to v nich pocit bezpečí, stability a sebevědomí.

U rodičů, zejména u matek, se setkávají s pocitem viny, že své dítě umísťují v raném věku do instituce. Cítí se leckdy pod tlakem rodiny špatně, bylo by proto žádoucí, kdyby se toto téma více diskutovalo ve veřejném prostoru. Je důležité, aby rodina měla radost z toho, jak je dítě samostatné. Ze zkušeností se ví, že pokud mají rodiče při adaptaci obavy, přenášejí to na dítě a adaptace dítěte je náročnější.

Přijímané děti do jejich dětských skupin díky pravidelnému režimu, klidnému a individuálnímu přístupu nabývají jistoty a rychle se adaptují. Někdy méně je více, návštěvníci mohou mít pocit, že by se s dětmi dalo dělat ještě mnoho jiného. Zde pracují s dětmi do 3 let a snaží sami sebe brzdit, aby aktivit bylo jen tolik, aby je děti dokázaly vstřebat. Velmi důležité je mít u dětí kvalitní personál, nejen pečující osoby, ale i v celém podpůrném týmu, aby tam byla dobrá atmosféra pro všechny, aby nedošlo k vyhoření a pracovníci sami byli ve svém životě spokojeni a mohli svou energii předávat dál, protože děti přijímají hlavně emoce, ne tolik slova dospělých.

Lucie Kačerová na konferenci zastupovala dětskou skupinu Angličtina přirozeně v Náchodě. Videonahrávku z prostředí dětské skupiny doplnila o další informace. Jedná se o vícejazyčnou rodinnou dětskou skupinu. Seznamování s jazyky je zajištěno prostřednictvím personálu – některé pečující osoby hovoří česky, někteří cizím jazykem, zajištění bývají také rodilí mluvčí z různých zemí světa. Děti přirozeně přechází při komunikaci s česky mluvící pečující osobou do češtiny, s jinou osobou automaticky do komunikace v cizím jazyce. Děti tak jazyky vnímají velmi přirozeně, nepřekládají, rovnou v daném jazyce myslí. V přirozených situacích se obrací na přítomné osoby a je jedno, zda hovoří česky, nebo jiným jazykem.

V programu dětské skupiny se vychází z poznatků, že se dětem zhruba do sedmi let tvoří tzv. řečová centra. Pro osvojení jazyka je důležité, aby s ním přišly do styku v tomto věku, protože tuto schopnost postupně ztrácí. Děti, které jsou intenzivně vystaveny cizímu jazyku, si do mozku otiskují fonémy (unikátní zvuky pro každý jednotlivý jazyk). Dítě, pokud správně slyší, v jazyce postupně správně vyslovuje. K jednotlivým slovům přiřazuje význam a pak začíná v jazyce mluvit. Pokud dítě není nějakou dobu vystaveno cizímu jazyku, může po čase navázat na to, co má uložené v řečovém centru.

V dětské skupině se vedle angličtiny věnují také francouzštině. Lektorka využívá jazyk v běžném výchovném programu (např. s dětmi tančí, zpívá, pracuje s flashkartami, vypráví příběhy a k podpoře jazyka použít denně krátká francouzská videa).

Organizace se snaží, aby děti měly příležitost pokračovat v rozvoji cizích jazyků, a proto pro školní děti nabízejí aktivity v odpoledních hodinách. Děti se vracejí rády, i protože je to příležitost se vidět se svými kamarády.

Při zajišťování lektorů pro cizí jazyk je vhodné se obracet na rodilé mluvčí, na lidi, kteří pobývali dlouhou dobu v zahraničí, nebo na osoby z bilingvní rodiny z důvodu poskytování vzorů správné výslovnosti. Aby mohly děti přijímat nové podněty, je důležité, aby se v prostředí cítily šťastně, bezpečně a nebalý se zkoušet nové věci.

Základem je sehraný tým, který k dětem přistupuje jednotně. Dodržují určité principy, jakým je otevřená komunikace, proto děti učí pojmenovávat potřeby a vnímat potřeby druhých. Pravidla jsou vytvářena společně s dětmi, aby jim rozuměly a na základě porozumění jejich smyslu je dodržovaly. Důležitý je pro ně vzájemný respekt, na všem se společně domlouvají, aby v řešení bylo dobře dětem i personálu. Přijaté pečující osoby procházejí 5týdenním kurzem Nevýchovy s průvodcem a v praxi vidí, jak se principy aplikují do života.

Na závěr zaznělo poděkování mj. také za flexibilní reagování na potřeby dětských skupin při organizování seminářů projektem PIDS.

Videoprezentaci dětské skupiny 4medvědi z Prahy **Bc. Jaroslav Střeščík** doplnil o informace z jejího života, kterým prostupují principy programu Začít spolu. Zmínil, že v programu je důraz kladen na spolupráci mezi všemi účastníky péče, tzn. personálem, dětmi a velmi úzce i s rodiči. Rodiče jsou v dětské skupině každé ráno aktivně vtaženi do programu tím, že vstupují s dítětem do třídy a spolu si splní jeden úkol. Jde o první denní rituál.

Pozornost každému dítěti věnují již před nástupem. Podmínky pro adaptaci připravují společně s rodiči, přizpůsobují je také potřebám rodičů, kterým v případě potřeby poskytují také podporu.

Společný výchovný program je zahájený každý den ranním kruhem, kdy pečující osoby předestřou nějaké téma, o němž s dětmi pohovoří. Děti pak mají možnost zvolit si aktivitu. Pečující osoba děti krátce seznámí s tím,

co je čeká v tzv. centrech aktivit (např. Atelier, Kostky, Dílna). Každé dítě tak pracuje na tom, co ho oslovilo, co ho baví, téma si prožije podle svého a současně se aktivně učí.

Ve věkově smíšené skupině jsou děti vedeny k samostatnosti (samy prostírají, uklízejí po sobě apod.). Do výchovného plánu zařadili polytechnickou výchovu, za tím účelem vybudovali v suterénu dílnu, v níž děti pracují s reálným nářadím přizpůsobeným velikosti dětí. Mohou zde pracovat i s rodiči. Tyto aktivity rozvíjí tvořivost dětí.

Dětská skupina o vývoji každého dítěte vede archy se záznamy, co dítě v jednotlivých oblastech už zvládá. S rodiči probíhají pravidelné konzultace a na konci docházky rodiče obdrží záznamy a výtvary dětí. Klíčové pro dětskou skupinu je, aby dítě odcházelo připravené pro další život.

Po videoprojekci, v níž byly představeny dětské skupiny Sluníčka a Berušky z Příbrami, **Mgr. Jitka Šnypsová, MBA**, uvedla, že jejich prioritou je empatický, vstřícný přístup, podpora každého dítěte, jeho individuálních potřeb. Jsou otevřeni dětem s různými specifiky. Mají zkušenost s dětmi z rehabilitačního stacionáře, odkud je, když se ve vývoji posunou, přijímají. Pečují tak o děti např. s lehčím stupněm poruch autistického spektra, o děti s problémy s komunikací nebo s lehčím mentálním postižením a poruchami koncentrace. Přínos je oboustranný, dětem se specifiky pomáhá snaha o nápodobu ostatních dětí, ostatní děti se učí sounáležitosti, formují se jejich pozitivní charakterové vlastnosti.

Důležitou prioritou je péče o rodiče a pak teprve zahájení péče o děti. V další akcentované oblasti – oblasti podpory zdraví – se zaměřují na různé projekty (např. se Sokolem do života, preventivní screeningové vyšetření zraku, canisterapie, návštěvy solná jeskyně). Jejich prioritou je, aby děti byly v dětské skupině šťastné a spokojené. A pokud jsou spokojené děti, jsou spokojeni i rodiče.

J. Šnypsová zhodnotila pozitivní přínos konceptu dětských skupin a poděkovala MPSV za jeho realizaci. Za jejich velkou přednost považuje malý počet dětí a příležitost k potřebné individuální podpoře dětí.

Promítnuté video o dětské skupině Školka v lese z Kolína doplnila **Mirka Jahodová**. Zmínila, že v dětské skupině preferují individuální, respektující přístup, každé dítě je originál. V dětské skupině preferují prvky lesní pedagogiky, s dětmi jsou většinu času venku, využívají přitom své polohy v těsné blízkosti parku a lesa. Děti se učí samostatnosti, pracují např. i s noži, pilují bez rozdílu pohlaví. Pečující osoby jsou průvodci dětí, každý je jiný a svou individualitou dětem nabízí něco jiného. Dohromady však tvoří stabilní tým, který dětem poskytuje jistotu a řád.

Děti se k nim rády vrací, a protože do své činnosti zařazují také prvky waldorfské pedagogiky, děti k návratům dostávají příležitost při pořádání slavností.

Dětská skupina je zapojena do projektu Světové školy od roku 2018. Každý rok se realizuje jedno globální téma (recyklace, voda, les), v zimě pro podporu zdraví a pohybu navštěvují sokolovnu, solnou jeskyni. Spolupracují s místním domovem důchodců, propojování generací s přínosy pro obě strany.

V závěru poděkovala MPSV za podporu dětských skupin (např. při zodpovídání dotazů, realizace workshopů).

6 SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE – RŮZNORODOST POSKYTOVATELŮ A JEJICH POHLED NA VĚC

Moderátorka konference uvedla poslední panel, v němž své příspěvky měly příležitost prezentovat zástupci příspěvkových organizací a obce, veřejného sektoru i neziskové organizace, a to z pohledu na specifika jednotlivých poskytovatelů. Panelem provázela **Bc. Anna Machátová**.

Bc. Klára Bielová, DiS., zastupující dětské skupiny Ministerstva obrany ČR obeznámila účastníky konference s podmínkami poskytovatele služby péče v 8 dětských skupinách provozovaných na několika místech republiky.

Služba je žádaná tam, kde jsou soustředěni mladí zaměstnanci s rodinami. Provozní doba je přizpůsobena pracovní době zaměstnanců (vojáků a vojáků). Služba péče o dítě v dětské skupině je poskytována bezúplatně.

Specifiky dětských skupin MO ČR jsou: na každé DS je vedoucí a 3 pečující osoby, dětem a rodičům jsou nabízeny různé kroužky (např. angličtina, zpívánky, předškolák, tanečky, pohybové kroužky, např. taiči, jóga pro děti), které jsou převážně vedené personálem dětských skupin, jenž je k tomu metodicky připravován. K jejich vzdělávání také přispěly workshopy organizované projektem PIDS.

Pro děti jsou také využívány další kapacity zaměstnavatele, např. pečujícím osobám jsou nabízeny služby prostřednictvím rezortních psychologů (např. psychologické minimum, školení duševní hygieny), angličtinu dětí vedou osvědčení lektori, kteří pracují také se zaměstnanci. Organizovány jsou další aktivity, jichž se děti účastní a které souvisí s tématy Ministerstva obrany ČR, např. sbírka a akce ke Dni válečných veteránů se setkáním dětí s veterány a jejich kulturním vstoupením.

Výhodou ministerských dětských skupin je umožnění návratu zaměstnanců do pracovního procesu. I vlivem aktuálních situací (covid, válka na Ukrajině, běženci, válečné mise) jsou hodně pracovní vytížení. Zájem o umístění dětí je např. v Praze vyšší, než jsou stávající kapacity.

Nevýhodami je, že po dotacích z operačního programu Zaměstnanost jako organizační složka státu v tomto roce nedosáhli na žádný státní příspěvek (na provoz, na stravování), proto začali čerpat ze státního rozpočtu, což na ministerstvech není ideální, protože peníze jsou určeny i na jiné aktivity a na dětské skupiny tolik nezbývá. Vznikem operačního programu Zaměstnanost + se otevírá cesta, kdy se hned po výzvě přihlásili a budou opět moci čerpat peníze z evropských dotací.

Zájem o umístění dětí roste, proto se připravuje prostor pro vznik dalších dvou dětských skupin. Počítá se s 24hodinovým provozem, protože v Hradci Králové jsou lékaři a zdravotní sestry s denními a nočními službami. A protože koncept dětských skupin se jim velmi osvědčil, s dalším otevřením dětské skupiny je počítáno v Brně.

Kamila Bráníková, DiS., zástupkyně neziskové organizace Mateřského centra (MC) Klubíčko v Kroměříži, v úvodu svého vystoupení poděkovala MPSV za podporu dětských skupin. Zmínila, že neziskové organizace jsou největším poskytovatelem dětských skupin, některé z nich již před existencí dětských skupin nabízely různé služby rodinám s dětmi.

MC Klubíčko působí 20 let. Začínalo dobrovolnickou činností. V současnosti se jedná o poměrně velkou organizaci (20 zaměstnanců, 20 stálých externistů, ročně cca 50 různých externistů a 60 dobrovolníků).

Organizace pracuje s 10milionovým ročním rozpočtem. Jedná se o největší komunitní centrum v Kroměříži. Vedle mateřského a rodinného centra má přesah do celé komunity, v rámci služeb je provozovatelem také 3 dětských skupin. Organizace spolupracuje s mnoha dalšími institucemi a organizacemi ve městě i za jeho hranicemi. Síť mateřských center pomáhá se vzděláváním, sdílením dobré praxe, organizuje kulaté stoly, pomáhá s novými výzvami, informuje, jak shánět finance, což je pro neziskové organizace zásadní otázka.

Stěžejním projektem od 2016 do současnosti je dotační titul MPSV Rodina. Vlastní projekt organizace s názvem „Mateřství není handicap“ je zaměřen na bezplatné poradenství, odborné vzdělávání, besedy, workshopy, podpůrné rodičovské skupiny a záchranou síť pro rodiny.

Organizace poskytuje prostor pro rodiče jakožto pečovatele, a to také jako prevenci proti vyhoření, proti ztrátě kontaktu se sociálním prostředím. Dochází zde k setkávání, ke vzdělávání, jak pečovat o dítě, k relaxaci atd. Jako organizace se zaměřují na velké množství seminářů a besed s tématy kolem výchovy dětí a života rodiny.

Výhodou je dlouhodobý kontakt s rodinou, čímž je usnadněn adaptační proces při vstupu do dětských skupin, a to jak z hlediska přípravy dětí, tak také rodičů.

Končícím projektem je odpolední Klubík pro děti 1. stupně ZŠ, svým programem obdoba školní družiny, provozní dobou napomáhající rodičům sladit rodinný a pracovní život, a to i s bezplatnými příměstskými tábory. Současně umožňuje pokračující kontakt s dětmi a rodinami i mezi dětmi navzájem.

K rozvíjení jazyků dětí využívají zahraničních dobrovolníků dříve z programu Erasmus + a nyní programu Evropské sbory solidarity.

Dětské skupiny organizace provozuje od roku 2016. Jedna dětská skupina je pro nejmladší děti, druhá se smíšeným věkem a třetí s nejstaršími dětmi, většinou jim děti zůstávají až do nástupu do základní školy.

Specifikem je znalost rodin, s nimiž organizace spolupracuje i jinak. Rodiny se účastní např. i spousty volnočasových aktivit. Někteří lektori pracují v dětské skupině a v odpoledních hodinách vedou zájmové aktivity. Podporovány jsou montessori prvky, k tomu je určena speciálně vybavená učebna, kterou mohou využívat všechny dětské skupiny. Program pro děti je velmi pestrý.

Daří se integrovat také děti, které v jiných zařízeních nebyly přijaté nebo se příliš neosvědčily (např. dítě s inzulínovou pumpou, děti s Downovým syndromem, s poruchami pozornosti). Individuální práce se v nastavených podmínkách daří.

Výhodou poskytovatele v neziskového sektoru je možnost svobodné volby a rozhodování, což je na druhou stranu vykoupeno určitou dávkou nejistoty ve financování.

K. Bráníková v závěru svého vystoupení vyjádřila poděkování za finanční podporu, bez níž nezisková organizace nemůže fungovat např. město Kroměříž, Zlínský kraj, nadační fond TESCO, Ministerstvo životního prostředí, Evropské sbory solidarity, Síť pro rodinu, sponzoři. Poděkovala také MPSV s tím, že bez Evropských strukturálních fondů by organizace nedosáhla takového rozvoje.

Brigita Petrášová seznámila účastníky konference se specifiky obecní dětské skupiny Peřinka v obci Morkůvky v Jihomoravském kraji.

Potřeba otevřít obecní dětskou skupinu vyvstala z potřeby obyvatel, protože v obci dlouhodobě nebyla předškolní ani školní instituce. Namísto budování nové mateřské školy se zastupitelstvo rozhodlo jít cestou zřízení dětské skupiny rekonstrukcí části prostor bývalé mateřské školy. Dětská skupiny byla otevřena v roce 2017 a zájem o umístění je stále velký.

Dětská skupina přijímá děti od 2 do 7 let a nahrazuje svým programem i mateřskou školu. Pro nejstarší děti zajišťuje předškolní přípravu. Příjem financí na provoz ze státního příspěvku zavedený od tohoto roku je však v tomto, kdy mají více dětí starších 3 let, znevýhodňuje.

Rodiče jsou za dětskou skupinu vděční, protože děti zůstávají ve své obci. Její výchovný program je těsně spjat s komunitním životem obce. V dětech je tím rozvíjen vztah k rodnému místu. V programu mají začleněné také prvky environmentální a polytechnické výchovy, rozvíjí též cizí jazyk.

Vycházejíc ze zkušenosti, potvrzuje se B. Petrášové, že dětská skupina je pro obce výhodnou alternativou, zejména pro malé obce, nebo i pro doplnění kapacity obecní mateřské školy. Dětská skupina se může lépe přizpůsobit aktuální nebo jen dočasné potřebě rodin.

A. Machátová doplnila příspěvek o informaci, že v současnosti je v celé republice 54 obecních dětských skupin.

Dana Zichová, DiS., ze Zdravotnického zařízení městské části Praha 4 své vystoupení uvedla poděkováním týmu projektu PIDS s tím, že může sloužit jako vzor, kdy peníze jdou za svým účelem. Za celý tým vyjádřila lítost nad jeho ukončením, bylo by žádoucí, aby tak účinná podpora dětských skupin byla zajištěna i nadále.

D. Zichová dále informovala o tom, že organizace se řadí mezi největší poskytovatele služby péče o dítě v dětské skupině. Služby nabízí ve dvou objektech bývalých jeslí. Od 1. 1. 2023 navýší svou kapacitu o dalších 15 míst a celkem bude nabízet 150 míst.

Všech sedm dětských skupin úspěšně prošlo auditem značky kvality PIDS. Audit pro ně byl podnětný, inspirativní a motivující pro další práci.

Ve všech dětských skupinách mají nastavené nadstandardní personální podmínky, v každé dětské skupině pracují 4 pečující osoby. Dětské skupiny mají kapacitu 20–23 dětí ve věku 1–3 roky. Oba objekty mají svou kuchyň a prádelnu.

Od roku 2023 přejdou na financování ze státního příspěvku, do této doby jsou dotovány z operačního programu Praha – pól růstu ČR. Výhodou je dotování od městské části, jímž je pokryta přibližně třetina výdajů na provoz. Další složkou příjmů je „školovné“ od rodičů, a to ve výši 4 000 Kč měsíčně.

Specifikem organizace je poskytování služby Domácí hlídání a realizování vzdělávání chův, tj. poskytování zkoušky profesní kvalifikace. Součástí organizace je také Centrum pomoci závislým s psychologickou a psychiatrickou ambulancí, které slouží nejen závislým, ale i lidem s dalšími duševními potížemi.

Bc. Jarmila Žvaková představila dětskou skupinu Srdíčko, která byla, tak jako již představené dětské skupiny, oceněna značkou kvality. Zřízená je Městskou nemocnicí Ostrava, příspěvkovou organizací, a pro zaměstnance je vítaným benefitem, který usnadňuje sladit rodinný a pracovní život.

J. Žvaková poděkovala MPSV za ideu a podporu realizace konceptu dětských skupin. Jako dlouholetý předškolní pedagog shledává, že v současném světě plném spěchu poskytují dětské skupiny podmínky proto, aby se děti v nich rozvíjely v klidu, s láskou, s humorem a úsměvem.

Mezi specifika dětské skupiny patří otevírací doba, a to již od 5.30 (do 16.00) v návaznosti na potřeby zdravotnického personálu. Po adaptačním období s tím děti nemívají problém, ráno je vždy vítá milý tým pečovatelek.

Výhodou je, že veškerou stravu a pitný režim připravuje Oddělení léčebné výživy a stravování zřizovatele.

Hlavním výchovným záměrem je zajištění individuálního přístupu ke každému dítěti v malé dětské skupině s kapacitou 12 dětí a jejich všestranný rozvoj. Dětem nabízejí pestrý program, plánují různorodé aktivity (ostravské výletníčky do okolí Ostravy, návštěvy – zoo, divadla loutek, knihovny, organizování veselého karnevalu, cestování MHD, pozornost věnovaná ochraně životního prostředí, třídění odpadu, zavedení canisterapie, muzikoterapie atd.). Do života dětské skupiny jsou aktivně zapojováni i rodiče, zejména prostřednictvím četných akcí pro děti s rodiči.

Výchovná práce se uskutečňuje v průběhu celého dne, plánovány jsou integrované bloky, které se naplňují prostřednictvím konkrétních a dětem blízkých témat. Přístup k dětem a metody práce s nimi směřují k individualizaci (např. každému dítěti pečující osoby vedou záznamový arch, kam si zapisují pozorované pokroky dětí z různých oblastí). Reflexí, hodnocením své práce a výsledků dětí zjišťují, jak se jim daří děti rozvíjet.

Rodičům je přes interní aplikaci denně nabízena možnost zhlédnout fotografie dokládající program a život v dětské skupině. Dětská skupina přispívá do nemocničního zpravodaje, kde rodiče vyjadřují i své názory.

Jednou z priorit je také vést děti k ochraně přírody, což se průběžně promítá do výchovné práce s nimi. Poznávají její krásy a probouzet lásku ke své zemi.

Dětská skupina si vytvořila svůj etický kodex postavený na hodnotách, které souzní s prvními písmeny názvu dětské skupiny a které pro práci s dětmi představují priority a to, čemu chtějí věnovat největší pozornost. Jimi jsou srdečnost, radost, důslednost, inspirace, člověk, komunikace, otevřenost.

Moderátorka konference v závěru shrnula probraná témata, poděkovala realizačnímu týmu a rozloučila se s účastníky konference.